

Rapport 5 van commissie 5 inzake het rapport van commissie kleine kerken (9.30)

1. Inleiding

Allereerst willen wij van de gelegenheid gebruik maken om de ckk (in vervolg: ckk) te bedanken voor het uitvoerige rapport. Het rapport neemt ons mee in een gedegen studie waarin de huidige cultuur en de Bijbelse lijnen worden onderzocht. Vervolgens beschrijft het rapport visionair de richting waar we ons als kerken naartoe zouden moeten bewegen. Vanuit de in het rapport genoemde waarnemingen, conclusies en aanbevelingen heeft de ckk verschillende besluitvoorstellen geformuleerd.

2. Opdracht GS 2016/2017

De generale synode 2016/2017 stelde de ckk in en gaf aan deze commissie de volgende opdracht:

- a. te onderzoeken waarom gemeenten in de afgelopen twintig jaar opgeheven moesten worden en welke lessen daaruit te trekken zijn;
- b. onderzoek te doen naar de offervaardigheid in onze kerken en de solidariteit binnen het kerkverband, zo mogelijk in samenwerking met de commissie die vanuit het rapport over de omslagen wordt voorgesteld (commissie 6, rapport 11);
- c. onderzoek te doen onder kerken in het buitenland, waarmee onze kerken een relatie hebben en die uit veelal kleine gemeenten bestaan, hoe het mogelijk is dat kleine gemeenten kunnen voortbestaan én een eigen predikant hebben en welke aanbevelingen dit met zich meebrengt;
- d. onderzoek te doen naar de mogelijkheden van heroriëntatie op de inrichting van ons kerkelijke leven;
- e. onderzoek te doen naar de bekostiging van de nascholing van predikanten;
- f. te onderzoeken hoe het mogelijk gemaakt kan worden dat kleine gemeenten toch een eigen predikant hebben;
- g. bij het onderzoek ook de studies van de commissie doelmatigheid en de commissie zichtbaarheid te betrekken;
- h. bij dit onderzoek gebruik te maken van deputaatschappen, de Theologische Universiteit Apeldoorn en zo nodig andere expertise van buiten de commissie;
- i. daarover te rapporteren aan de generale synode 2019 en deze synode zo mogelijk met concrete voorstellen te dienen.

Commissie 5 (in vervolg: com5) constateert dat de generale synode 2016/2017 de ckk heeft voorzien van een veelomvattende opdracht. Daarbij bekwam ons meer dan eens de vraag of alle in dit rapport besproken zaken ook echt tot de opdracht van de ckk behoorden. Denk hierbij met name aan de opdracht om onderzoek te doen naar de mogelijkheden van heroriëntatie op de inrichting van ons kerkelijk leven. Dat brengt ons tot de aanbeveling aan de generale synode om de te geven opdrachten aan deputaatschappen en commissies zoveel als mogelijk te begrenzen.

3. Hoofdljn rapport

Na bestudering van het rapport en het gesprek met de ckk werd ons duidelijk dat ombuiging van manier van denken de hoofdljn vormt: van groot naar klein. Kleine gemeenten moeten niet per definitie als een probleem worden gezien. Wij kunnen deze hoofdljn meemaken, waarbij wij ons wel afvragen of de solidariteit met kleine kerken in ons kerkverband niet al aanwezig is én of grote gemeenten in staat zijn om kleine gemeenten (financieel) te helpen. Overigens zijn er voorbeelden van kleine gemeenten die (financieel) gezond en vitaal zijn, terwijl grote gemeenten (financiële) zorgen kunnen

kennen. De beweging ‘van groot naar klein’ omvat tevens meer verantwoordelijkheid geven aan de lokale gemeenten en classes. Ook in financieel opzicht. Wat is het kerk-zijn ons waard?

- 5 Een tweede aspect met betrekking tot de hoofdlijn van het rapport is de heröorientatie op de inrichting van ons kerkelijk leven. Uiteraard is dit aspect nauw verbonden met de hierboven genoemde ombuiging van groot naar klein. In het verleden hebben synodale commissies zich gebogen over de herstructurering van het kerkverband. Het rendement van dergelijke bezinning bleek nihil. Dit heeft er mede toe geleid dat de ckk in het rapport
10 heeft voorgesteld om concrete stappen te zetten.

In gesprek met ckk werd benadrukt dat kerk-zijn vooral ook betekent dat we bidden: Here, leer ons zien! Als de HERE het huis niet bouwt, vergeefs zwoegen de bouwers (Ps. 127).

- 15 De gedachtegangen van de ckk kunnen wij over het algemeen meemaken. Kortom, com5 staat achter deze hoofdlijn, zoals hierboven beschreven.

4. Algemene indruk en overwegingen

- Het rapport is een gedegen en uitvoerig verslag. De ckk heeft een diepteboring gedaan naar
20 de wijze waarop de Schrift spreekt over de kerk. Deze paragraaf is getoonzet op de hoop en het trouw zijn. Hoewel com5 niet twijfelt aan de geestelijke wijze waarop is getracht invulling te geven aan de synodale opdracht, vindt com5 het rapport wat technisch. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de term ‘expertteams’ voor deputaatschappen (p. 53, regel 39; p. 65, regel 32). Com5 beseft dat de commissie nauwkeurig gevolg heeft willen geven aan de
25 opdracht van de vorige synode. Laten we bij de bespreking van de herstructurering van het kerkverband de geestelijke dimensie niet uit het oog verliezen. Een gemeente heeft toekomst als de kerk leeft vanuit de genade van God in Jezus Christus. Het verbonden zijn in Christus is wezenlijk voor de kerk.

- 30 Com5 heeft het volgende overwogen:

- 4.1 Een synode kan moeilijk het besluit nemen dat er een onderlinge solidariteitsbeweging op gang behoort te komen tussen gemeenten van groot naar klein (zie besluitvoorstel 2a, 9.30/63-64). De synode kan wel concrete besluiten nemen die de onderlinge solidariteit bevorderen en zo stimuleren dat een
35 solidariteitsbeweging op gang komt.
- 4.2 De gewenste cultuurverandering in de kerken omvat zowel de structuur (organisatorisch) als het denken (inhoudelijk).
- 40 4.3 De ckk stelt in besluitvoorstel 3 (9.30/64) voor om deputaten vertegenwoordiging op te dragen de regie te voeren bij een aantal activiteiten die beogen het zelfstandig voortbestaan van onze kerken te dienen. Vervolgens worden in het voorstel verschillende activiteiten benoemd. Com5 heeft daarbij twee bedenkingen. In de eerste plaats vinden wij deze opdracht aan het deputaatschap vertegenwoordiging te
45 ver reiken (inhoudelijk). Com5 zet daarbij vraagtekens bij het rendement van de beschreven activiteiten. In de tweede plaats vragen wij ons af hoe deze opdracht uitgevoerd zou moeten worden (praktisch). Wij achten dit voorstel op deze manier niet haalbaar. Dat is de reden waarom wij dit voorstel niet overnemen.

4.4 De commissie stelt voor om een nieuw deputaatschap appelzaken in te stellen (besluitvoorstel 4, 9.30/64). Dit voorstel hangt nauw samen met het voorstel om deputaten kerkorde en kerkrecht op te dragen een voorstel te maken voor een andere inrichting van de meerdere vergaderingen en daarbij te streven naar opheffen van de particuliere synode (besluitvoorstel 17, 9.30/66). In het rapport van deputaten kerkorde en kerkrecht wordt ook een voorstel gedaan met betrekking tot een andere inrichting van de meerdere vergaderingen. Dat voorstel is minder verstrekkend dan het voorstel van de ckk. Het voorstel van deputaten kerkorde en kerkrecht omvat het minimaliseren van de taken van de particuliere synode. Er is slechts één taak – hooguit twee – van de particuliere synode die niet eenvoudigweg door andere vergaderingen kan worden overgenomen. Deputaten noemen de beroepsinstantie binnen de kerkelijke rechtspraak naar artikel 31 K.O. en de (eventuele) verkiezing van afgevaardigden naar de generale synode. Deputaten zijn van mening dat wanneer deze reorganisatie doorgevoerd wordt dit het werk in ons kerkverband ten goede zal komen, doordat er een besparing kan plaatsvinden van tijd, middelen en menskracht. Com5 heeft intern uitvoerig doorgesproken over de voorstellen tot een andere inrichting van de meerdere vergaderingen. Na gesprekken met de ckk en commissie 7 wil com5 het voorstel van deputaten kerkorde en kerkrecht steunen. Com5 kiest daarmee voor de voorzichtige route, mede vanwege het niet goed kunnen overzien van de consequenties van opheffing van de particuliere synode. Een ander argument betreft de historische achtergrond van de totstandkoming van de particuliere synode. Daarover heeft com5 preadvies gevraagd aan prof.dr. T.M. Hofman. Samenvattend geeft hij aan: ‘De particuliere of provinciale synoden in de gereformeerde kerkordelijke structuur van de Noordelijke Nederlanden hangen samen met de staatkundige en politieke constellatie van die tijd. We kunnen spreken van een natie in wording met alle ups en downs daaraan verbonden. Daarnaast zijn er zeker factoren van meer praktische aard om de PS een belangrijke plaats te geven in het geheel van de gereformeerde kerken. Die factoren zijn niet alleen logistiek van aard, maar zijn waarschijnlijk evenzeer te herleiden tot een gewenste regionale schaalgrootte en dito betrokkenheid/ achtergrond kennis en een te verkiezen grotere ‘slagkracht’ op de korte(re) termijn. Deze aspecten dienen m.i. betrokken te worden bij de overwegingen rond het afschaffen of verder ‘uitkleden’ van de PS in ons huidige kerkelijk leven. Door veel op afstand te plaatsen kan formalisering gemakkelijk leiden tot een afnemende betrokkenheid, verlies van kennis inzake regionale aspecten en inboeten van slagkracht met schadelijke gevolgen.’ Dit advies onderstreepte de voorzichtige route die com5 voor ogen heeft en de noodzaak om meer vooronderzoek te verrichten alvorens besloten wordt tot opheffing van de particuliere synode. Overigens, mocht de komende jaren blijken dat de geminimaliseerde particuliere synode toch overbodig zou zijn, kan een volgende generale synode alsnog besluiten de particuliere synode op te heffen. Met deputaten kerkorde en kerkrecht is com5 van mening dat het minimaliseren van de taken van de particuliere synode een besparing kan opleveren van tijd, middelen en menskracht. In gesprek met commissie 7 kwam de gedachte boven om de geminimaliseerde particuliere synode op proef in principe alleen nog in het jaar waarin de generale synode vergadert samen te roepen. Voor dringende appelzaken zou de particuliere synode dan in de andere twee jaren *ad hoc* samenroepbaar moeten zijn. Dat vraagt van de classes dat zij jaarlijks een afvaardiging verkiezen, die dan gedurende dat jaar *ad hoc* samenroepbaar is.

- 4.5 Nieuwe aspecten van het predikantschap (besluitvoorstel 5, 9.30/64) vergen nadere doordenking. Com5 verwijst dit voorstel naar commissie ambten. Voor het overige heeft com5 de overtuiging dat op de TUA voldoende aandacht is voor de missionaire dimensie van het predikantschap. Wij denken bijvoorbeeld aan het vak Missiologie dat wordt gegeven door drs. J. van 't Spijker. Uit het gesprek met de commissie bleek dat er vanuit de commissie geen rechtstreeks contact is geweest met de TUA. Deze overwegingen hebben ertoe geleid dat wij dit voorstel van de ckk niet overnemen.
- 5
- 10 4.6 Het lijkt ons wenselijk om in het voorstel tot inrichting van een landelijk steunpunt (zie besluitvoorstel 6, 9.30/64) op te nemen dat de ondersteuning geschiedt op aanvraag van de betreffende classis en/of gemeente.
- 15 4.7 Vergroting van de transparantie van meerdere vergaderingen is ook een reden om rapporten van deputaten en commissies die niet comité zijn te publiceren. Dit aspect voegen we daarom toe aan besluitvoorstel 7 (9.30/64).
- 20 4.8 In het rapport van deputaten onderlinge bijstand en advies wordt het voorstel gedaan om de maximale steun per (doop)lid te bepalen op € 200,-. De huidige norm van een maximale steun van € 135,- per (doop)lid zal weinig of geen effect hebben op de financiële mogelijkheden van een kleine gemeente om een predikant te beroepen. Voor een gemeente van bijvoorbeeld 100 leden betekent dit thans een maximale ondersteuning van € 13.500,-. Com5 gaat mee in het voorstel van deputaten onderlinge bijstand en advies en heeft daarom het voorstel van commissie kleine kerken (besluitvoorstel 9, 9.30/65) op dit punt aangepast.
- 25
- 30 4.9 Vanuit het geheel van het rapport begrijpen wij het besluitvoorstel tot cultuurverandering bij deputaatschappen (besluitvoorstel 12, 9.30/65). Mede gelet op het ingrijpende voorstel om de particuliere synode te minimaliseren is com5 van mening dat de volgende generale synode de consequenties van dat eventuele besluit beter kan overzien. Daarom acht com5 het wijs om een fasering aan te brengen in de besluitvorming. Vanwege de veelomvattende opdracht die de commissie kleine kerken heeft ontvangen was de commissie wel genoodzaakt om enigszins visionair te werk te gaan. Com5 heeft bij de bespreking van het rapport telkens voor ogen gehad hoe de visionaire dimensie concreet gestalte kan krijgen in de kerkstructuur. Daarbij vindt com5 het van belang om de balans te vinden tussen voorzichtigheid en voortvarendheid. Van de ckk hebben we begrepen dat de vorige synode de urgentie benadrukte van heroriëntatie van het kerkverband. Tegelijk wil com5 aandacht vragen voor het draagvlak in ons kerkverband bij de invoering van de voorgestelde herstructurering. Com5 denkt dat het aanbrengen van een fasering in de uitvoering van de voorgestelde besluiten het draagvlak in het kerkverband zal vergroten met name bij deputaatschappen. Prioriteiten stellen is daarbij van essentieel belang. Voortvloeiend uit deze motivatie heeft com5 gemeend besluitvoorstellen 12, 14, 15, 24bcd (vooralsnog) niet over te nemen.
- 35
- 40
- 45
- 50 4.10 In plaats van het besluit nemen om te streven naar een situatie waarin deputaatschappen zo veel mogelijk zelf verantwoordelijk worden voor de werving van benodigde financiële middelen (besluitvoorstel 13, 9.30/65-66), kan naar het oordeel van com5 beter besloten worden tot onderzoek van deze zaak. Het onderzoek dient gericht te zijn op de realiseerbaarheid van dit voorstel. Daarbij

vragen wij ons af waarom verschillende deputaatschappen worden uitgezonderd van dit onderzoek. In ons voorstel hebben we daarom uitzonderingen achterwege gelaten.

- 5 4.11 Het voorstel om te streven naar een versterkende rol van de classis inzake taken en kosten die in de huidige structuur bij alle kashoudende deputaatschappen zijn ondergebracht scheert alle deputaatschappen over één kam. Er is echter sprake van een grote diversiteit, waar het gaat om de manier waarop inkomsten worden gegenereerd. Er kan naar de gedachte van com5 niet een algemene stelregel worden geformuleerd, maar er dient maatwerk te worden geleverd. Daarom heeft com5 besluitvoorstel 16 (9.30/66) niet overgenomen. Eventueel zou dit voorstel in een volgende synodale periode overwogen kunnen worden (cf. 4.9, de overwegingen van com5 bij besluitvoorstellen 12, 14, 15, 24bcd).
- 10
- 15 4.12 De besluitvoorstellen 18 en 19 (9.30/66) verwijzen wij naar de commissie ambten. Daarom heeft com5 deze voorstellen niet overgenomen.
- 4.13 Kunnen de classes een cultuur bevorderen (besluitvoorstel 22, 9.30/67)? Hooguit kunnen we van de classes vragen in eigen functioneren en nadenken rekenschap te geven van wat de Schrift ons leer over ‘groot’ en ‘klein’ en te zoeken naar de wegen van de HERE daarin. Daartoe heeft com5 overwogen dat het wijs zou kunnen zijn om aan de commissie kleine kerken de opdracht te geven de hoofdlijn van het rapport in een sprekend stuk naar de classes te zenden ter bespreking op de classes. Tevens zou in het reglement voor kerkvisitatie aandacht gevraagd kunnen worden voor de kleine kerken en wat de Schrift ons leert over ‘groot’ en ‘klein’. In ons voorstel hebben wij deze overwegingen verdisconteerd.
- 20
- 25
- 4.14 Het voorstel om door de classis gesprekken te laten organiseren met lang met elkaar verbonden predikanten en kerkenraden, gericht op nagaan of verlenging van deze situatie op volle instemming van alle betrokkenen kan rekenen en zo niet te helpen bij het zoeken naar oplossingen (besluitvoorstel 24a, 9.30/67) verwijst com5 naar de vertrouwenscommissie predikanten.
- 30
- 4.15 De commissie heeft de synodale opdracht uitgevoerd met het oog op de kleine kerken. Tegelijk omvat de opdracht een heroriëntatie op de inrichting van ons kerkelijke leven. Vanwege dit brede blikveld stelt com5 voor de commissie kleine kerken op te heffen en een nieuwe commissie, genaamd ‘heroriëntatie kerkverband’ te benoemen. Deze naam dekt in onze optiek meer de lading gezien het takenpakket van deze commissie.
- 35
- 40
- 4.16 Het besluitvoorstel waarin de vervolgoopdracht wordt geformuleerd om zich nader te bezinnen op de positie van de kerk in de tegenwoordige samenleving en cultuur en wat daarvan de effecten zijn of moeten zijn (besluitvoorstel 25b, 9.30/68) neemt com5 niet over. In het besluitvoorstel wordt deze vervolgoopdracht nader uitgewerkt waarbij com5 van mening is dat genoemde zaken gedaan (kunnen) worden door andere deputaatschappen. Voorbeeld: de vraag hoe contacten met jongeren en jonge gezinnen kunnen worden verbeterd, hoort volgens com5 op het bordje van deputaatschap kerkjeugd en onderwijs. Het is niet efficiënt als verschillende deputaatschappen of commissies zich gaan buigen over dezelfde vragen. Uit oogpunt van efficiëntie en begrenzing van opdrachten aan deputaatschappen of
- 45
- 50

commissies heeft com5 er daarom voor gekozen besluitvoorstel 25b niet over te nemen.

5. *Voorstellen*

5.1 *Algemeen*

De synode besluit:

1. de commissie kleine kerken te bedanken voor hun werk en hun handelingen goed te keuren.

5.2 *Voorstellen synodaal niveau*

Voorts besluit de synode:

2. dat alle in de besluiten genoemde gremia de bedoelde activiteiten zullen ontplooiën en daarover aan de volgende synode zullen rapporteren;
3. dat het gewenst is dat een cultuurverandering plaatsvindt in organisatie en denken waardoor kleinschaligheid in ons kerkverband meer dan tot nu toe wordt gewaardeerd en ondersteund;
 - a. grote(re) gemeenten zullen de kleine(re) als daar aanleiding voor is naar vermogen ondersteunen met adviezen en financiën, met organisatorische en praktische hulp;
 - b. verdere invulling hiervan is deels situatieafhankelijk en deels af te leiden uit andere besluiten naar aanleiding van dit rapport;
4. de taken van de particuliere synode te minimaliseren, waarbij de synode vaststelt:
 - a. dat de particuliere synode de volgende twee taken heeft:
 - het fungeren als beroepsinstantie binnen de kerkelijke rechtspraak naar art. 31 K.O.;
 - het verkiezen van afgevaardigden naar de generale synode;
 - b. dat de particuliere synode in principe alleen nog in het jaar waarin de generale synode vergadert samengeroepen wordt;
 - c. dat de particuliere synode in de andere twee jaren ad hoc samenroepbaar is, uitsluitend voor dringende appelzaken;
 - d. dat elke classis jaarlijks een afvaardiging voor de particuliere synode verkiest;
 - e. dat de volgende generale synode deze andere inrichting van de meerdere vergaderingen evalueert;
5. een landelijk steunpunt in te laten richten door deputaten LKB in samenwerking met deputaten OBEnA, dat kleine gemeenten en classes zal ondersteunen met specifieke expertise om kerkenraden te adviseren en scenario's aan te reiken. Deze ondersteuning geschiedt op aanvraag van de betrokken gemeente en/of classis;
6. teneinde de transparantie te vergroten en de afstand tussen meerdere vergaderingen en de plaatselijke kerk te verkleinen zullen de rapporten van deputaten en commissies die niet comité zijn voorafgaand aan besprekingen gepubliceerd worden op de website van het dienstenbureau. Particuliere synodes en classes kunnen zich bij deze gedragslijn aansluiten;
7. de bekostiging en financiering van de nascholing van predikanten en andere emolumenten te handhaven op huidige wijze, te weten: op te brengen door de gemeente waaraan de predikant is verbonden.

5.3 *Voorstellen gericht op deputaatschappen*

Voorts besluit de synode:

8. deputaten onderlinge bijstand en advies te instrueren dat nieuwe normen voor het mogen beroepen van een predikant zijn: 0,5 fte vanaf 50 leden en 1,0 fte vanaf 100 leden. In verband hiermee:

- a. zal de minimumbijdrage voor OBEnA worden verhoogd met de berekende ophoging. Deputaten hebben toestemming dat te verlagen als in de praktijk blijkt dat van de nieuwe mogelijkheid weinig gebruik gemaakt kan worden.
 - b. is het zeer wenselijk dat het huidige maximum aan de ondersteuning van € 200 per lid wordt verruimd, zeker voor erg kleine gemeenten. Deputaten zullen zoeken naar mogelijkheden hiervoor en die, indien gevonden, ook zo snel mogelijk toepassen;
 - c. rapporteren deputaten aan de volgende synode en overleggen zij minstens jaarlijks met de commissie heroriëntatie kerkverband over de mate waarin gebruik gemaakt wordt van de nieuwe mogelijkheden en de getroffen maatregelen voor het verruimen van het huidige maximum.
9. dat betreffende deputaatschappen 5% tot 25% van de buiten de minimumbijdrage ontvangen giften zullen aanwenden voor het bekostigen van vrijgestelden en bureaunkosten. Elk deputaatschap zal in overleg met commissie 6 voor de komende periode vanaf 2020 vaststellen welk percentage hierin mogelijk en reëel is, afhankelijk van de huidige giftenomvang in relatie tot de minimumbijdrage. Bij de vaststelling van de minimumbijdrage wordt daarmee vervolgens ook rekening gehouden;
10. dat ter vergroting van transparantie de bedragen voor minimumbijdragen in de presentatie gesplitst zullen worden naar de voornaamste doelen of resultaten van een deputaatschap, bijvoorbeeld door aparte vermelding van het omslagbedrag dat binnen de emeritikas nodig is voor de uitkeringen aan arbeidsongeschiktheid;
11. deputaatschappen op te dragen om te onderzoeken of een situatie realiseerbaar is waarin zij zo veel mogelijk zelf verantwoordelijk worden voor de werving van benodigde financiële middelen, in plaats van een aan de kerken opgelegde minimumbijdrage, en alle deputaatschappen op te dragen de volgende synode te rapporteren over de uitkomst van dit onderzoek;
12. deputaten onderlinge bijstand en advies op te dragen om samen met de ckk, in aanvulling op wat nu al gaat gelden, te onderzoeken wat verder gedaan kan worden om te stimuleren of faciliteren dat kleine gemeenten een eigen predikant kunnen beroepen;
13. deputaten onderlinge bijstand en advies, deputaten evangelisatie en partners zendingsgemeenten op te dragen onderling een betere afstemming te bereiken van subsidies en ondersteuning, en een voorstel te doen hoe solidariteit (met name richting kleine gemeenten) verbeterd kan worden, waarbij eventueel ook aanpassing van de betalingen voor de landelijke minimumbijdrage betrokken kunnen worden.

35 5.4 Voorstellen gericht op classes en plaatselijke kerken

Voorts besluit de synode:

14. dat classes in eigen functioneren en nadenken rekenschap hebben te geven van wat de Schrift ons leert over 'groot' en 'klein' in het Koninkrijk van God, door de visie op rol en belang van de plaatselijke kerk te bespreken aan de hand van het door commissie kleine kerken naar alle classes te versturen stuk, waarin de hoofdlijn van het rapport wordt samengevat;
15. Waar mogelijk in samenwerking met het landelijke steunpunt voor kleine kerken praktische hulp te verlenen of te organiseren voor kleine kerken, onder andere door:
- a. mede verantwoordelijk te zijn voor steunaanvragen aan deputaten onderlinge bijstand en advies, wat blijkt uit mede-ondertekening van die aanvraag door de preses van de classis;
 - b. kerkenraden met enige regelmaat te wijzen op mogelijk extra aandacht voor offervaardigheid; gemeenten die er last van hebben dat de minimumbijdrage een (te) groot deel van de totale kerkelijke begroting is, zouden ernaar moeten streven

de gemiddelde bijdrage per (doop)lid meer in lijn met het landelijk gemiddelde te brengen;

- c. kerkenraden van kleine gemeenten te helpen bij het opstellen van een visie op het voortbestaan van de gemeente;
- 5 d. een ruimhartig aantal classisbeurten weg te geven aan vacante kleine gemeenten;
- e. te faciliteren dat enkele van de plaatselijke kerken gezamenlijk een predikant kunnen beroepen of kerkelijk werker kunnen aanstellen;
- f. meer (financiële) solidariteit te organiseren van grote met kleine kerken;
- g. kleine kerken met predikant zo mogelijk vrij te stellen van de classisomslag;
- 10 16. deputaatschap kerkorde en kerkrecht op te dragen te onderzoeken of het wenselijk is om in het reglement op de kerkvisitatie (bijlage 28, art. 44 K.O.) expliciet aandacht te vragen voor de kleine kerken en wat de Schrift ons leert over 'groot' en 'klein'.

5.5 Voorstellen voor vervolg

15 Voorts besluit de synode:

- 17. de commissie kleine kerken op te heffen onder dankbaarheid voor het vele werk dat deze commissie heeft verricht;
- 18. een nieuwe commissie heroriëntatie kerkverband te benoemen, waarbij uit oogpunt van continuïteit het is aan te bevelen om - indien mogelijk - dezelfde personen zitting te laten hebben als in de op te heffen commissie kleine kerken, en deze commissie opdracht te geven om:
 - a. de classes in 2020 te voorzien van een aansprekend stuk waarin de hoofdlijn van dit rapport (van 'groot' naar 'klein') wordt samengevat en uitgewerkt ter bespreking op de classes;
 - 25 b. concrete verdere invulling te geven aan een focusverlegging 'van groot naar klein' en als uitvloeisel daarvan in samenwerking met relevante deputaatschappen voorstellen te doen met het oog op een voortgaande herinrichting van het kerkelijk leven;
 - c. samen met deputaten kerkorde en kerkrecht onderzoek te doen naar de mogelijkheden die zogenaamde 'huishgemeenten' kunnen bieden in gevallen waar een kleine kerk geen kans meer ziet om op de in de kerkorde bedoelde manier kerk te zijn;
 - d. samen met het steunpunt voor kleine kerken kerkordelijke en organisatorische invulling te zoeken voor een functionaris in kleine gemeenten die als aanjager desgevraagd in kleine gemeenten nieuwe impulsen kan geven en eventuele situaties van moedeloosheid kan doorbreken, en die invulling ook aan te bieden;
 - 35 e. samen met deputaten financiële zaken en deputaten kerkorde en kerkrecht mogelijkheden te onderzoeken voor vereenvoudiging van het traktementssysteem, uitgaande van een betaling voor alle predikanten onafhankelijk van de grootte van een gemeente; verder voor- en nadelen te onderzoeken van een meer gecentraliseerde rechtspositie en administratie van predikanten, en bij een positieve uitkomst van dat onderzoek in die richting voorstellen te doen.
 - 40

H.J. Vazquez, rapporteur commissie 5